

Opinia do Projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie sposobu, trybu i terminów występowania do Narodowego Funduszu Zdrowia oraz udostępniania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeniobiorcy informacji o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej oraz o udzielonych mu świadczeniach (MZ 871)

I. Opis sytuacji problemowej

Projekt rozporządzenia określa sposób, tryb i terminy występowania do Narodowego Funduszu Zdrowia oraz udostępniania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeniobiorcy informacji o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej oraz o udzielonych mu świadczeniach. Dotychczas rozporządzenie określało dwa sposoby udostępniania danych: pisemną oraz w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego udostępnionego przez Narodowy Fundusz Zdrowia, tzw. Zintegrowanego Informatora Pacjenta, „ZIP”.

W porównaniu do rozwiązań dotychczasowych, w projekcie zrezygnowano z części dotyczącej rozwiązań w zakresie udostępniania informacji w postaci elektronicznej za pośrednictwem ZIP. Konieczność wprowadzenia tej zmiany oraz wydania nowego rozporządzenia wynika z przepisów ustawy z 19 lipca 2019 r. tzw. „ustawy zmieniającej”. Ustawa zmieniająca wprowadziła m.in. zmiany, zgodnie z którymi od 30 września 2019 r. informacje, o których mowa w art. 192 ust. 1 ustawy, mają być dostępne elektronicznie jedynie za pośrednictwem Internetowego Konta Pacjenta. W związku z powyższym rozporządzenie nie może w dalszym ciągu przewidywać uzyskania tych informacji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego udostępnionego przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Zgodnie z art. 33 *ustawy zmieniającej* nowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 192 ust. 2 ustawy mają wejść w życie najpóźniej do dnia 31 grudnia 2020 r.

Przepisy przejściowe dotyczące dotychczas utworzonych kont pozwalających na dostęp do informacji w ZIP oraz możliwości posługiwania się danymi dostępowymi do ZIP zostały zawarte w *ustawie zmieniającej*. Zgodnie z regulacjami tej ustawy:

- 1) po dniu 30 września 2019 r. nie można zakładać nowych kont w ZIP;

- 2) do dnia 30 czerwca 2020 r. ważność zachowują dotychczas założone konta w ZIP i do tego czasu można z nich korzystać na dotychczasowych zasadach;
- 3) dane dostępowe do ZIP (tj. nazwa użytkownika i hasło), będą mogły być wykorzystywane w celu uzyskania dostępu do Internetowego Konta Pacjenta również po dniu 30 czerwca 2020 r., tj. bez ograniczeń czasowych.

Ponadto, w porównaniu z rozwiązaniami dotychczasowymi wprowadzono w przypadku osób składających wnioski za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, możliwość otrzymania informacji na adres elektroniczny.

Przedstawiciel Ministerstwa Zdrowia opisując obecne oraz dalsze działania w procesie tworzenia Internetowego Konta Pacjenta wskazuje, że system będzie wykorzystywał te dane, które NFZ już zgromadził (np. przez systemy refundacji), ale nie może opierać się wyłącznie na własnych źródłach i musi współpracować z innymi podmiotami, co stwarza potrzebę, aby instytucje przekazywały sobie dane na bieżąco. Ponadto dzięki systemowi umożliwiony zostanie szerszy dostęp do danych Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, która ich potrzebuje by lepiej wyceniać świadczenia. Dzięki temu Ministerstwo Zdrowia i instytucje, które nadzoruje, będą miały swobodny dostęp do danych, które pozwolą lepiej kształtować politykę zdrowotną.

II. Opis zastosowanych metod zbierania danych i informacji

Główne metody zbierania danych i informacji opierały się na:

1. Analizie desk research: artykułów w prasie specjalistycznej, Ocen Skutków Regulacji, stron www: administracji publicznej i samorządowej, portali tematycznych, wypowiedziach oraz treści materiałów eksperckich z obszaru ochrony zdrowia.
2. Ankietyzacji przedstawicieli organizacji pacjenckich, m.in. poprzez Platformę Konsultacji stworzoną w ramach projektu „Lepsze prawo w ochronie zdrowia” (wyniki przedstawiono poniżej),

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

3. Wywiadach bezpośrednich lub telefonicznych z ekspertami, przedstawicielami administracji publicznej z obszaru ochrony zdrowia oraz reprezentantami organizacji pacjenckich.

III. Zestawienie opinii przedstawicieli organizacji pacjenckich

Konsultacje/ankietowanie na Platformie Konsultacji prowadzone były w postaci zestawu pytań zamkniętych. Poniżej zaprezentowano wyniki procesu konsultacji jakie zostały przeprowadzone:

1. Czy Pani/Pana zdaniem Zintegrowany Informator Pacjenta udostępniony na stronach NFZ spełnia oczekiwania pacjentów poszukujących informacji nt. szybkiego dostępu do określonych świadczeń zdrowotnych?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	3	
Nie	5	
Nie mam zdania	2	

2. Czy Pani/Pana zdaniem Internetowe Konto Pacjenta pomoże w dostępie pacjentów do świadczeń zdrowotnych?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	4	
Nie	2	
Nie mam zdania	4	

3. Czy Pani/Pana zdaniem procedura zakładania IKP stanowić może istotną barierę dla pacjentów zainteresowanych udziałem w tej platformie?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	3	
Nie	3	
Nie mam zdania	4	

4. Czy Pani/Pana zdaniem system e-zwolnień stanowi dobre narzędzie do walki ZUS z nadużywaniem zwolnień?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	6	
Nie	2	
Nie mam zdania	2	

5. Czy Pani/Pana zdaniem, mając na względzie obciążenie lekarzy do czynności biurowych podczas wizyty pacjenta, stanowisko asystenta medycznego powinno stać się obowiązkowe w każdej przychodni POZ oraz przychodniach specjalistycznych?

Warianty odpowiedzi	Ilość	Procent udzielonych odpowiedzi
Tak	7	
Nie	0	
Nie mam zdania	3	

Odpowiedzi uzyskane podczas konsultacji zostały wzięte pod uwagę przy przygotowaniu opinii Federacji Pacjentów Polskich.

IV. Opinia Federacji Pacjentów Polskich

Jak wskazuje Projektodawca, Projekt rozporządzenia określa sposób udostępniania pacjentom przez Narodowy Fundusz Zdrowia informacji o prawie do świadczeń opieki zdrowotnej oraz o udzielonych mu świadczeniach. Nowe zapisy stanowią, że od stycznia 2020 przedmiotowe informacje mają być dostępne elektronicznie jedynie za pośrednictwem Internetowego Konta Pacjenta. Internetowe Konto Pacjenta ma być połączone z Zintegrowanym Informatorem Pacjenta (ZIP).

ZIP to ogólnopolski internetowy serwis, uruchomiony w 2013 roku, który swoim zarejestrowanym użytkownikom, (według danych Ministerstwa Zdrowia jest ich obecnie ponad 1,5 mln) przekazuje dane o ich leczeniu i finansowaniu tego procesu – gromadzone od 2008 r. przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Trafiają do niego wszystkie informacje o pacjencie, w szczególności te dotyczące przebytych przez niego chorób, wizyt w przychodniach, gabinetach i szpitalach. Są tam też opisy zabiegów i podjętych terapii oraz ich dokładne koszty. Dzięki uruchomieniu Zintegrowanego Konta Pacjenta udało się także odkryć szereg nieprawidłowości i nadużyć wykazywanych przez niektóre podmioty w dokumentacji medycznej pacjentów. W zamyśle tworzących w Polsce e-usługi w ochronie zdrowia obie platformy – IKP i ZIP – nie powinny ze sobą konkurować, ale raczej uzupełniać się.

Ministerstwo Zdrowia w Internetowym Koncie Pacjenta widzi nie tylko ułatwienie życia pacjentom, ale też oszczędności. Korzyści finansowe przede wszystkim powinny być odczuwalne w zakresie kontroli. Nowe rozwiązania technologiczne mają również podwyższyć poziom przejrzystości - pokazywać pacjentowi jakie dokładnie środki wydano na świadczenie, którego był beneficjentem.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ważnym elementem polskiego e-zdrowia stały się e-zwolnienia. Za ich prawidłowe wdrożenie odpowiadają Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz ZUS. Od 1 grudnia 2018 roku lekarze tylko w szczególnych przypadkach mogą wystawiać papierowe zwolnienia lekarskie, wykorzystując wcześniej przygotowany wydruk z systemu elektronicznego, np. w razie braku prądu lub internetu albo podczas domowych wizyt, gdy nie będą mieli przy sobie żadnego urządzenia mobilnego. W tej sytuacji lekarze mają trzy dni na wprowadzenie tego zaświadczenia do systemu elektronicznego. Z danych ZUS wynika, że od 1 grudnia 2018 roku wprowadzono 25,1 mln elektronicznych zwolnień lekarskich. Blisko 100 proc. wszystkich zaświadczeń wystawianych jest w formie elektronicznej. Wprowadzenie e-ZLA okazało się sukcesem. Elektroniczne zwolnienia dają nowe możliwości. Ubezpieczeni, pracodawcy oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych mają natychmiastowy dostęp do danych o zwolnieniu lekarskim. To umożliwia szczegółowe analizowanie między innymi kosztów i przyczyn absencji. Ponadto dane gromadzone dzięki e-ZLA pozwalają na przygotowanie polityki prewencyjnej i prozdrowotnej.

Organizacje pacjenckie sygnalizują problemy z wdrażaniem nowego systemu. Lekarze mogą upoważnić tzw. asystentów medycznych do wystawiania e-zwolnień w swoim imieniu. Asystent wykonuje tylko w imieniu lekarza techniczne czynności w systemie. O samym zwolnieniu i jego szczegółach nadal decyduje lekarz. Problemy wynikają ze zbyt małej liczby asystentów medycznych, co w połączeniu z sytuacjami, kiedy część starszych wiekiem lekarzy nie jest jeszcze w stanie płynnie obsługiwać system informatyczny – zdarzają się opóźnienia w czasie lub błędy w wydawaniu e-zwolnień. Tym bardziej zatem istotny jest postulat środowisk pacjenckich, aby zwiększyć finansowe możliwości świadczeniodawców do zatrudniania asystentów medycznych.

E-zlecenie na wyroby medyczne jest kolejnym z rozwiązań informatycznych, obok e-recepty, e-zwolnienia i e-skierowania, które ma odciążyć pacjentów i usprawnić funkcjonowanie systemu zdrowia. Zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne jest dokumentem niezbędnym do tego, by pacjent mógł dokonać zakupu z refundacją NFZ. Obecne procedury

dotyczące wyrobów medycznych są niezwykle uciążliwe ze względu na konieczność uzyskania potwierdzenia zlecenia w oddziale Funduszu. Ułatwieniem w tej materii ma być e-zlecenie. Rozwiązanie to zapowiadane było od dawna, jednak termin jego wdrożenia przesuwiał się. Dopiero w październiku 2019 NFZ opublikował zarządzenie w sprawie warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju świadczeń zaopatrzenie w wyroby medyczne. Od 4 listopada do 31 grudnia 2019 r. wybrana grupa placówek realizuje zlecenia już na nowych zasadach. Ich lista dostępna jest w Oddziałach Wojewódzkich NFZ, natomiast od 1 stycznia 2020 r. wystawianie, weryfikacja i realizacja zleceń na wyroby medyczne odbywać się ma za pośrednictwem serwisów internetowych lub usług informatycznych Funduszu.

Wchodzenie naszego systemu ochrony zdrowia w świat online to realizacja projektu P1 – „Elektroniczna Platforma Gromadzenia, Analizy i Udostępniania zasobów cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych”. Celem jest budowa elektronicznej platformy usług publicznych w zakresie ochrony zdrowia, która umożliwi organom administracji publicznej i obywatelom gromadzenie, analizę i udostępnianie zasobów cyfrowych o zdarzeniach medycznych.

Niestety, projekt ciągnął się od kilku lat a wejście w życie systemu P1 było regularnie odkładane, o czym środowiska pacjenckie co pewien czas dyskutowały z decydentami.

Oprócz dostępu pacjenta do swoich danych medycznych przez sieć, e-zwolnień, czy e-recept a także gromadzenia danych na temat zdrowia Polaków ważna jest także możliwość szybkiej wymiany informacji na temat pacjenta pomiędzy ośrodkami zdrowia np. w przypadku konieczności udzielenia pomocy z dala od miejsca zamieszkania pacjenta czy też podczas zwykłego przepisywania leku, kiedy system ma pilnować by nie podano np. leku, na który pacjent jest uczulony.

System w ocenie reprezentantów organizacji pacjenckich wydaje się być korzystnym rozwiązaniem o ile nastąpi jego pełne wdrożenie, co jednak w najbliższym okresie wydaje się mało

realne. Internetowe Konto Pacjenta to przydatne narzędzie. Jednak ważne jest, aby jak najszybciej udostępnione zostały wszystkie opcje i integracja z innymi systemami, które będą pozwalały na wyświetlanie np. planowanych wizyt lekarskich czy też planowanych badań – byłby to duży i w pełni doceniony przez środowiska pacjenckie postęp w dostępie do świadczeń zdrowotnych. Wszystkie badania pokazują, że najbardziej oczekiwaną funkcją jest zapisywanie się na wizyty przez Internet.

Przede wszystkim jednak Projektodawca nie powinien zapominać o niezwykle ważnym aspekcie wdrożenia nowego systemu – konieczne jest przygotowanie dobrej, szeroko zakrojonej akcji informacyjno-edukacyjnej, skierowanej przede wszystkim do samych pacjentów. W akcji tej, oprócz informacji przekazywanych przez media tradycyjne i społecznościowe, ważna rola przypadają powinna placówkom POZ, AOS, szpitalom oraz wszystkim innym jednostkom ochrony zdrowia, z którym pacjenci lub potencjalni pacjenci mają bezpośrednią styczność. Bez przeprowadzenia takiej akcji potencjalne korzyści dla wielu stron, generowane przez Internetowe Konto Pacjenta nie będą mogły być wykorzystane, ze szkodą dla zdrowia wielu obywateli.

Opinię przygotował:

Witold Michałek

Ekspert Projekt